Sallai és Fürst

Ma 35 éve, 1932. július 29-én statáriális tárgyaláson halálra ítélték, majd kivégezték Sallai Imrét és Fürst Sándort, a Kommunisták Magyarországi Pártja két vezetőjét.

„A kommunista szervezkedésben azért vettem részt, mert teljes meggyőződéssel a háború ellen voltam" — így felelt Sallai Imre a véres kezű, annyi igaz hazafit halálba küldő Törekynek, amikor a statáriális bíróság megkezdte a formális kihallgatást. Mert jogi formaság volt csupán ott, abban a Markó utcai teremben akkor minden: bíró és ügyész, vád és védelem — az ítélet hónapokkal előbb készen állt. A történelem eddig talán legsúlyosabb gazdasági világválságának közepén, a fasizmus németországi hatalomra jutásának előestéjén, a Horthy-rendszer bizonyítani akart: a külföld előtt igazolni hatalma erejét, az éhező, annyi szenvedéstől gyötört magyar munkásoknak és parasztoknak pedig kérlelhetetlenségét: vigyázzon mindenki, mert könyörtelen a leszámolás. Az ürügy maga is ördögi volt: egy nemzetközi kalandor felrobbantotta a biatorbágyi viaduktot, s nyomban meghirdették a statáriumot, amelynek előre megtervezett célja a kommunista mozgalom, a gazdasági és a politikai elnyomás ellen mind erőteljesebben, határozottabban fellépő munkások és parasztok elhallgattatása volt. Az illegális párt helyiségében, Budapesten, egy Thék Endre utcai házban fogták el Sallai Imrét és Fürst Sándort, s kegyetlen kínzás, barbár vallatás után állították mindkettőjüket a Töreky-tanács elé.

Sallai Imre akkor 35 éves volt, Fürst Sándor hat esztendővel fiatalabb. Sallai a tanácsköztársaság idején felelős tisztséget viselt, Fürst Sándor az 1919 utáni hazai mozgalom neveltje. Életútjuk a forradalmi harcban találkozott. Együtt küzdöttek, együtt szervezték a pártot — Sallai 1931-től a KMP titkárságát vezette —, együtt hirdették: nincs már messze egy jobb világ. — Sallai Imre a siralomházból küldött üzenetében így beszélt: „A helyemre százan és ezren lépnek. Az eszme, amelyért éltem és dolgoztam, győzni fog... Közeleg egy szebb és jobb korszak, és az a mi harcaink eredménye is lesz."

A rögtönítélő bíróság csak egyféle ítéletet hozhatott: halált. De még be sem vonultak a terembe a bírák, amikor megmozdult a világ jobbik fele: táviratok áradata özönlött Budapestre. Tiltakoztak angol és francia munkások, világhírű jogászok, gondolkodók, tiltakozott Thomas Mann, Romain Rolland... mindhiába. A Horthy-fasizmus nem ismert kíméletet, amikor meg akarta félemlíteni a dolgozó tömegeket.

Hősként élt, hősként állt a bírák előtt, hősként halt meg Sallai és Fürst. S eljött a kor, amelyért fiatal életüket adták, a legtöbbet, amit ember osztályáért, társaiért, népéért feláldozhat; itt az új világ, s népünk most tiszteleg a mártirok emlékének. Emlékezik és nem felejt: érte, mai életéért vállalta a halált a ma 35 éve Sallai és Fürst.

Lantos László

Eltemették Kassák Lajost

Pénteken a Farkasréti temetőben mély részvéttel kísérték utolsó útjára Kassák Lajos Kossuth-díjas költőt, írót és festőt. Ott volt a búcsúzók sorában Aczél György, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára, Molnár János művelődésügyi miniszterhelyettes, Darvas József, az Írószövetség elnöke.

A Magyar Írók Szövetsége nevében Garai Gábor, a szövetség titkára mondott búcsúbeszédet.

Ezután Latinovits Zoltán olvasta fel Déry Tibor búcsúztatóját, majd Bálint Endre festőművész vett búcsút a művészbarátok nevében, s Nemes Nagy Ágnes tolmácsolta a tanítványi költőgeneráció utolsó üdvözletét.

Mozart Requiem-jének hangjai mellett emelték kocsira a koporsót, s indult meg a gyászoló tömeg utolsó útjára kísérve Kassák Lajost. A sírnál a „Munkakör", a Kassák köré tömörült művészi érdeklődésű fiatal munkások csoportjának egykori tagjai nevében mondott búcsúztatót Kiss Sándorné.

A felhantolt sírt elborították a kegyelet és a megemlékezés virágai, köztük a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Művelődésügyi Minisztériumnak és a különböző művészszövetségeknek koszorúi (MTI)

Ottfelejtett kátyúk

A közlekedés biztonságát zavarja a rossz úttest, de különösen veszélyesek a kátyúk. A főközlekedési útvonalú aszfaltozott Petőfi Sándor sugárúton, az Ady tér előtti villamosmegállónál, közvetlenül az utcakereszteződésben hetek óta tátong egy kátyú, amelyet hevenyészve borítottak öklömnyi beton- és kődarabokkal. Motorkerékpárosok jobb, ha ezt elkerülik, aki viszont nem tudja, hogy itt mi leselkedik rá, könnyen megjárhatja.

E kátyú miatt veszélyben vannak a gyalogjárók is, mert az elhúzó teher- és személygépkocsik kerekei a beton- és kőtörmeléket szanaszét vágják. Ugyanilyen kátyú veszélyeztet a Felső-Tiszaparton a 4-es számú ház előtt, szintén hetek óta. A Lenin körúton a villamosbérleti pénztár előtt pedig legalább két év óta ásítozik az utcatesten egy háromszögletű hasadék, amit a motorkerékpáron közlekedők csak akkor vesznek észre, amikor már beleszaladnak. Volt, aki ott már el is vágódott. Apró rendellenességek ezek, amelyek nélkül biztonságosabb lenne a közlekedés.

L. F.

Új útszakasz az M—7-esen

Elkészült az M—7-es autóút Martonvásár—Kápolnásnyék közötti — 12 kilométer hosszú — szakasza, s ezzel egyidejűleg kialakították az autóút kápolnásnyéki csomópontját és az M 7-es és 7-es számú főutat összekötő útszakaszt. A csomópontot, illetve az utat pénteken adták át a forgalomnak.

A KPM közúti főigazgatósága felhívja a gépjárművezetők figyelmét, hogy az összekötő utat nagyforgalmú vasútvonal keresztezi, a gépkocsivezetőknek tehát számolniok kell azzal, hogy a sorompót gyakran találják zárva.

A 7-es számú főútvonal Kápolnásnyék—Székesfehérvár közötti szakaszának tehermentesítésére a gépjárművek igénybevehetik a Velencei-tó északi partján, Pákozdon át vezető utat is. (MTI)

Ünnepi Szegedi 67 Hetek

Vasárnap nyit a nyári tárlat

A városi tanács művelődésügyi osztálya, a Magyar Képzőművészek Szövetségének dél-magyarországi területi szervezete, a Móra Ferenc Múzeum és a Kiállítási Intézmények rendezésében július 30-án, vasárnap déli 12 órakor nyílik a VIII. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban. Megnyitó beszédet mond Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke.

Ma kezdődnek a szegedi ifjúsági napok

A Kommunista Ifjúsági Szövetség Szeged városi bizottsága ma és holnap rendezi meg az I. szegedi ifjúsági napokat, melyre az Expressz Ifjúsági és Diák Utazási Iroda szervezésében mintegy

négyezer fiatal érkezik az ország minden részéből.

A különvonatok és különautóbuszok ma délelőtt érkeznek meg. Az Expressz a nagyállomáson és a városi KISZ-bizottságon állandó ügyeletet tart.

Az ifjúsági napok

szombati programjának egyik fénypontja a nyári karnevál.

Résztvevői ¼5-től kezdve gyülekeznek a Párizsi körúton — a Kossuth Lajos sugárúttól a József Attila sugárút felé —, s menetük egy óra múlva indul el. Útvonala: Kossuth Lajos sugárút—Széchenyi tér—városi tanácsháza—Kállai Ödön utca—híd—Vedres utca—Csanádi utca—Odesszai körút—Népkertsor.

A karneválra előzetesen 44 produkciót jelentettek be. A menetet, szokás szerint, a kendergyáriak hirdetőkocsija nyitja, majd az MHS motorosai következnek a KISZ zászlójával és a Kossuth Zsuzsa Ápolónőképző lányai folytatják a sort. A több mint negyven produkciót előre elmondani kár volna, meg kell nézni felvonulásukat! Lehet, hogy a kéziszerszámgyáriak Hófehérkéje, a szőrmések állatcirkusza vagy a gumigyár KISZ-eseinek kempingje, de az is lehet, hogy a nyomda fiataljainak nyomdahibái, a pincegazdaság szüreti mulatsága, vagy az ecsetgyáriak szélmalma tetszik majd jobban. A KISZ-bizottság szokás szerint

díjakat ajánlott fel a legszebb, a legtökéletesebb és a legaktuálisabb mondanivalót tartalmazó karneváli képek készítőinek,

s közülük egy ismét elnyeri a vándorserleget, mely a jövő nyári karneválig marad birtokában.

A Vigadóban este 8-kor bállal zárul a karnevál, de addigra már a Dóm téren megkezdődik a Hamlet-előadás, melynek nézőterén csak fiatalok foglalnak helyet.

Az I. szegedi ifjúsági napok programja vasárnap is sokat ígér. Délelőtt a várossal ismerkednek a résztvevők, majd

fél 10-kor ifjúsági nagygyűlésen vesznek részt,

melyen Ribánszki Róbert, a KISZ Központi Bizottságának titkára mond beszédet. Délután 3-kor az újszegedi szabadtéri színpadon slágerparádé lesz, melyben neves együttesek és énekesek lépnek fel. Az ország minden részéből idesereglő fiatalok vasárnap este indulnak el hazafelé.

Claudius: Bessenyei Ferenc

Egyik este Bánk bán a gyulai várban, máskor Claudius, Hamlet gyilkos mostohája a Dóm téri színpadon. Egyénisége, karaktere nem tűri a középszerű figurát, organuma, tehetsége, „súlyos", hősi szerepekre predeszponálja, s tágas nagy szabadtéri pódiumra, ahol mindez elemi erővel érvényesülhet. Szabadtéri alakításainak sora is ezt bizonyítja: Szegeden Budai Nagy Antal, a Tragédia szerepsora, most a Hamlet egyik főszerepe, Pesten a Margitszigeten a Szentiváneji álom, Gyulán a Bánk bán.

— Nem félek a szabadtértől, biztosan érzem a dimenziókat. A tér csupán intenzívebb átélést kíván.

— Mit játszana itt szívesen?

— Olyan szerepet, ami hozzám hasonló. De a szabadtérre kerülő darabokra hasznos válogatás kellene. Nem minden alkalmas a térre.

Aztán Bánk bánról mesél, amit már több százszor játszott. S hallatlanul izgatja, mert szerinte a szerep többeknek megoldhatatlannak tűnik.

— Siker ebben a szerepben nemigen van — mondja friss alakítását boncolgatva. Mikor kétkedve hallgatom, így folytatja: — Mindenki Tiborccal, Petúrral kárpótolja magát. Régen izgat ez a szerepproblematika. Most könyvet írok róla és szerepelemzéssel próbálom nyomon követni az egyes szituációk megoldhatóságát.

— Mikorra készül el ezzel a munkával?

— Hamarosan, most dolgozom rajta, míg frissek az élmények.

Bessenyei Ferenc a jövő évadtól kezdve a Nemzeti Színház tagja lesz.

— Milyen érdekes feladat várja szezonkezdéssel?

— Ott folytatom, ahol abbahagytam. Hasznos élményekben gazdag tapasztalatokat gyűjtöttem, ezzel kívánom hasznossá tenni munkám. Amiről már tudok: a Fáklyalángban kaptam meg Kossuth szerepét. Izgalmas feladat lesz, hisz éppen a múlt évadban játszottam Német László Árulóját, Görgeyt.

— És a többi szerep?

— Egyelőre — mosolyog a művész — titok.

Aztán magára kanyarítja palástját, színpadra siet. Mozdulatában a jövő hőseinek lendülete, hangjában az elkövetkező szerepek tragédiája és vidámsága rezonál; a leírt, s megálmodott hősök ígérete.

Jakab Ágnes

Beszélgetés Ajtay Andorral

A Virág cukrászda teraszán beszélgettünk Ajtay Andor Kossuth-díjas érdemes művésszel, a szabadtéri előadások Hamletjének Poloniusával. Ajtay Andor régi ismerőse a szegedi közönségnek. 1929-ben Tarnay Ernő igazgatása alatt került a szegedi színházhoz és 1933-ban szerződött a budapesti Vígszínházhoz. Azóta az ország és a fővárosi közönség ünnepelt művésze.

— *Nem tudok betelni a Dóm téri színpad gyönyörűségével és a hatalmas nézőtér monumentalitásával!...* — kezdi mindjárt beszélgetésünk elején.

Rátérve a Hamlet előadására, elmondja, hogy Polonius az első Shakespeare-szerepe.

— Már túl voltunk a darab 130. előadásán, amikor a Hamlet több szerepét más színészek vették át. Így jutottam én is Polonius szerepéhez. Bizony hatvan éven felül nehéz volt már megtanulni Arany János jambusait. Még az ötvenedik előadás után is nagy drukkban voltam.

Ezután beszélgettünk a régi szegedi emlékekről. Visszaemlékezik még első szerepére a Hercegkisasszonyban, majd a többi nagy szerepeket soroljuk fel: a Bucsúkeringő, Az aranyszőrű bárány, a Noszty fiú, Viktória, Császár és komédiás, Csodabár, Haláltánc, Tanner John, Kérők, Haramiák, Denevér, Taifun, Mágnás Miska, Pusztai szél és még sok sok parádés szerep.

— No és azután jött a nagy kiugrás: Hunyadi Sándor Feketeszárú cseresznyéje...

Ez nem is annyira „kiugrás" volt, mint inkább elugrás. Ez a szerep sikere után kapta meg akkor a fiatal Ajtay Andor a budapesti Vígszínház szerződését.

No, de hagyjuk a múltat. Nagyon boldog vagyok, hogy ismét Szegeden lehetek, ahol az emberek olyan nagyon kedvesek.

— És még valami — folytatja. — Napok óta keresem azt a régi partnernőmet, akit egy egzotikus témájú darabban Nakinaknak neveztek és a Bodor Pista nevű magyar huszár akkor halálosan szerelmes volt bele.

Azóta talán már találkoztak.

Jenő István

Őszibarackok, borok

Ma, szombaton délben 12 órakor nyitja kapuját Szegeden, a Horváth Mihály utcai új kiállító pavilonban az V. Országos Őszibarack- és Borkiállítás. A mostani kiállítás gazdag anyagával sokrétű ismeretterjesztő törekvéseivel felülmúlja elődeit. Első alkalommal külföldi kiállítók is bemutatkoznak itt. Különböző jugoszláv gazdaságok, vállalatok, vajdasági borokat, pezsgőket és többfajta tengermelléki őszibarackot hoztak.

Ma délután 3 órakor dr. Bognár Sándor egyetemi tanár tart előadást „Az őszibarack integrális növényvédelme" címmel. Ezt követően 4 órakor dr. Gyuró Ferenc egyetemi tanár „Az őszibarack-termesztés helyzete a nagyvilág mezőgazdaságában" címmel ad áttekintést.

Lengyel bútorkiállítás

Nagy érdeklődés kísérte a lengyel állami bútorgyártás legszebb darabjaiból összeállított kiállítás megnyitását tegnap délben, a Vasútforgalmi Technikum tornatermében. A kiállítást dr. Csikós Ferenc, a Szeged m. j. városi tanács vb titkára nyitotta meg. Tizenhárom lakószoba bútorban gyönyörködhet a közönség. A bemutatott garnitúrák zömét a lengyel állami bútoripar sorozatban jövőre kezdi gyártani. Képünkön a közönség körében is nagy sikert aratott Stupsk nevű modern tervezésű garnitúra látható.
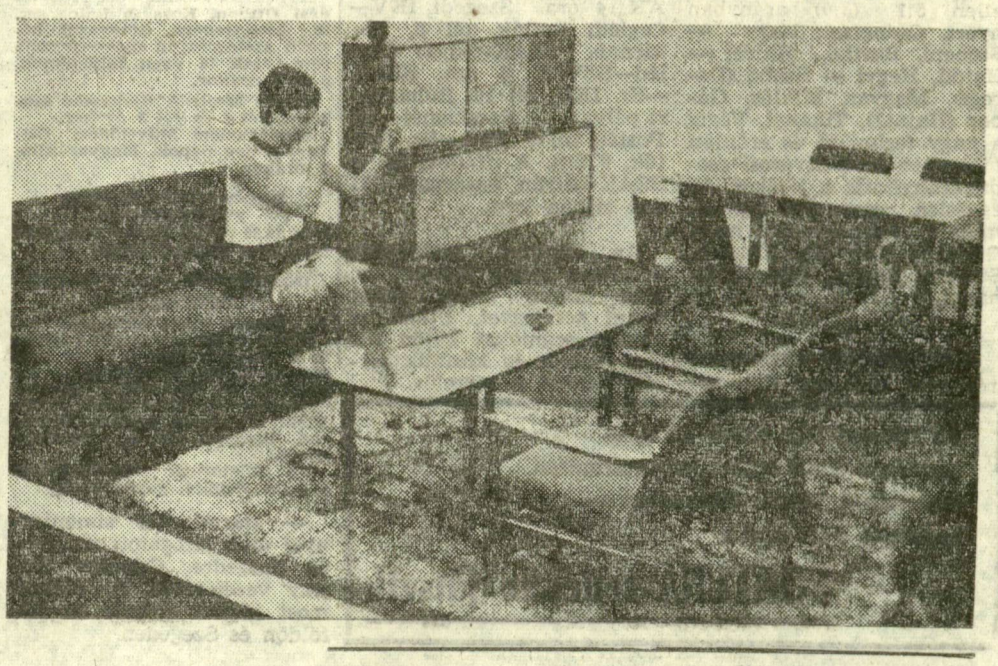
(Somogyiné felvételei)